

9.12.1992

Aika: keskiviikkona 9.12.1992 kello 8.00

Paikka: Suomen Pankki, Pohjoisranta 4

Läsnäolijat: Pentti Mäki-Hakola, puheenjohtaja

Jörn Donner
Tuulikki Hämäläinen
Anneli Jäätteenmäki
Seppo Kääriäinen (asiakohdat 1-7 §)
Mauri Miettinen
Esko Seppänen
Hannu Tenhiälä

Jorma Aranko, johtokunnan puheenjohtaja
Pekka Laajanen, johtokunnan jäsen
Matti Sipilä, johtokunnan jäsen
Heikki Pöntiskoski, johtokunnan jäsen
Seppo Kylmänen, johtokunnan varajäsen
Peter Nyberg, johtokunnan varajäsen

Erkki Sarsa, sihteeri

1 § Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Mäki-Hakola avasi kokouksen.

2 § Kokouksen päätösvaltaisuuden toteaminen

Todettiin, että kokous on päätösvaltainen.

3 § Asialistan hyväksyminen

Hyväksyttiin kokoukselle kokouskutsun mukainen asialista.

4 § Sääntöjen 9 §:n muutos

Päätettiin tehdä sääntöjen 9 §:ään seuraava muutos (LIITE 4 §).

5 § Talousarvio vuodelle 1993

Todettiin, että odotettavissa olevan vakuusrahaston hallinnollista asemaa koskevan lainmuutoksen johdosta talousarviota ei voida hyväksyä lopullisena vuodelle 1993. Päätettiin hyväksyä liitteen (LIITE 5 §) mukainen talousarvio väliaikaisena.

6 § Vakuusrahaston lainanotto

Merkittiin tiedoksi, että valtion vakuusrahaston lukuun on laskettu liitteistä (6 § a ja b) ilmenevät pitkäaikaiset valtuuttamääräiset joukkovelkakirjalainat, jonka jälkeen vakuusrahaston varat ja velat ovat pääpiirteissään seuraavat (LIITE 6 § c). Todettiin, että lainojen määrä ylittää hallintoneuvoston kokouksissaan 19.8. ja 24.9. valtioneuvostolle tekemien esitysten mukaisen määrän (8,7 mrd mk).

Merkittiin tiedoksi, että valtioneuvosto on lisäksi 12.11.1992 päättänyt myöntää valtiovarainministeriölle neuvottelu- ja allekirjoitusvaltuudet valtion vakuusrahaston valtuuttalainoja koskeviin valuutanvaihtosopimukseen (LIITE 6 § d).

Päätettiin hyväksyä tehdyt järjestelyt.

7 § Tukitoimia koskevien yleisten periaatteiden soveltaminen

Merkittiin tiedoksi johtokunnan selvitys vakuusrahaston toiminnassa noudatettavien tukitoimia koskevien yleisten periaatteiden tarkemmasta soveltamisesta (LIITE 7 §).

Merkittiin hallintoneuvoston kannanotto, jonka mukaan kilpailun vääristymisen minimointi ei edellytä pakkofuusioita terveiden pienpankkien lukumäärän tai nykyisten pankkiryhmiä luvun vähentämiseksi siten, että rahan tukumarkkinoiden toiminta vaarautuu.

Merkittiin hallintoneuvoston jäsenen Seppäsen kannanotto, jonka mukaan STS:n ja KOP:n fuusion yhteydessä on jo rikottu soveltamisohjeen 2 kohdan määräyksiä.

Merkittiin hallintoneuvoston jäsenen Seppäsen kannanotto, jonka mukaan johtokunta ei ole esittänyt toimivia keinoja vääristävän korkokilpailun ehkäisemiseksi.

Merkittiin hallintoneuvoston jäsenen Hämäläisen kannanotto, jonka mukaan hallintoneuvostoa ei ole riittävästi informoitu vakuusrahaston tekemistä käytännön toimenpiteistä.

Merkittiin hallintoneuvoston jäsenen Jätteenmäen kannanotto, jonka mukaan hallintoneuvoston tulisi saada tarkempaa tietoa tukitoimien ehdoista ja niiden soveltamisesta käytäntöön.

8. Vääristävän korkokilpailun ehkäisemiseen tähtäävät toimenpiteet valtion vakuusrahaston tukipäätöksissä

Merkittiin tiedoksi johtokunnan selvitys (LIITE 8 §).

1.12.1992

Johtokunta

TUKITOIMILLE ASETETTAVIEN YLEISTEN VAATIMUSTEN SOVELTAMINEN

Valtion vakuusrahaston hallintoneuvoston hyväksyttyä kokouksessaan 15.10.1992 valtion vakuusrahaston tukitoimia koskevat yleiset periaatteet ja annettua samalla vakuusrahaston johtokunnan tehtäväksi laatia tukitoimille asetettavien yleisten vaatimusten soveltamisohjeet, johtokunta antaa hallintoneuvostolle tiedoksi seuraavan kokouksessaan 1.12.1992 hyväksytyn selvityksen niistä keinoista, joita valtion vakuusrahasto voi tukipäätöksissään käyttää tukitoimille asetettavien yleisten vaatimusten huomioon ottamiseksi.

1. Tukitoimille asetettavat yleiset vaatimukset

Hallintoneuvosto on edellyttänyt edellä mainitussa päätöksessään, että tuen myöntämisessä otetaan huomioon seuraavat yleiset näkökohdat:

1. Pankkituki on avointa ja julkista.
2. Pankkituen houkuttelevuus ja julkisten varojen sitoutuminen pankkitukeen pyritään minimoimaan. Vastavasti omistajien taloudellinen vastuu tuettavassa pankissa toteutetaan niin laajalti kuin mahdollista.
3. Tuen ehtojen tulee edistää pankkijärjestelmän toiminnan tehokkuutta ja mahdollistaa tarvittavien rakennemuutosten toteuttaminen.
4. Tukitoimien kilpailua vääristävä vaikutus pyritään minimoimaan.
5. Vääristävää korkokilpailua ei sallita.
6. Julkisen vallan mahdollisuudet valvoa tuettavan pankin toiminnan tervehtyttämistä varmistetaan. Eri-tyisesti pyritään varmistumaan siitä, ettei tukea käytetä luottojen myöntämiseen tai erääntyneiden luottojen perimättä jättämiseen tavanomaisesta poikkeavin ehdoin.
7. Tuettavan pankin johdon palvelussuhteen ehtojen on oltava kohtuullisia ja mahdolliset epäoikeudenmukaisuudet poistetaan.

2. Pankkituelle asetettavien yleisten vaatimusten soveltaminen käytännössä

1. Pankkituen avoimuus ja julkisuus

Pankkituen avoimuuden vaatimus voidaan ottaa huomioon ainakin seuraavia periaatteita noudattamalla:

1. Mikäli tukea annetaan ostamalla tuettavan pankin omaisuutta, omaisuus ostetaan käypään arvoon tai, mikäli käytetään muuta arvoa, sen ja käyvän arvon erotus julkistetaan tukipäätöksen yhteydessä.

2. Annettaessa tukea vieraan pääoman ehdoin, käytetään markkinakorkoa ja tarvittava pääomatuki annetaan erikseen.

3. Tuettavan pankin liiketoimien markkinaehtoisuutta pyritään muutoinkin valvomaan.

Pankkituen julkisuuden vaatimus voidaan ottaa huomioon jatkamalla nykykäytäntöä, jonka mukaan jaosto päättäessään tukitoimesta antaa julkisuuteen tiedotteen päätöksen keskeisestä sisällöstä. Vakuusrahaston tulee kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota yleisen tiedotuksen kehittämiseen. Tiedotuksessa tulee kiinnittää erityistä huomiota annettavien tietojen markkinavaikutuksiin.

2. Pankkituen houkuttelevuuden ja julkisten varojen sitoutumisen minimointi sekä omistajanvastuun toteuttaminen

Pankkituen houkuttelevuutta ja sen seurauksena julkisten varojen sitoutumista voidaan pyrkiä minimoimaan ainakin noudattamalla seuraavia periaatteita:

1. Tukiehdoissa pidätetään julkiselle vallalle tuen määrää vastaava määräysvalta tuettavassa pankissa. Määräysvalta edellyttää yleensä huomattavaa osakeomistusta tuettavassa pankissa ja riittävää edustusta pankin ylimmissä hallintolimissä.

2. Tukiehdoissa asetetaan pankin johdolle ankara tulosvastuu, johon liittyy uhka irtisanomisesta tai palvelussuhteen ehtojen heikentämisestä, jos tavoitteita ei saavuteta. Seuraamukset pannaan toimeen, jollei ole erityisiä syitä jättää niitä toimeenpanematta.

3. Omistajanvastuu toteutetaan niin laajalti kuin mahdollista. Tämä merkitsee käytännössä sitä, että vakuusrahasto sijoittaa tuettavaan pankkiin pääomaa sellaisin ehdoin, että siltä osin kuin pankin tappioita joudutaan tilinpäätöksessä selvitystilän välttämiseksi kattamaan pankin omista pääomista, tappiot katetaan ensisijaisesti muista pääoman eristä kuin vakuusrahaston pääomasijoituksesta. Viime kädessä tappioita joudutaan tällöin kattamaan alentamalla osakepääomaa osakkeiden nimellisarvoa alentamalla. Tällöin osakkeet eivät kokonaan mitätöidy vaan tuettavan pankin myöhempi arvonnousu voi koitua myös vanhojen osakkeenomistajien hyväksi ja heidän rahoituspotentiaaliaan voidaan myöhemmin käyttää hyväksi va-

kuusrahaston määräysvaltaa purettaessa.

4. Tuki annetaan sellaisin ehdoin, että se on tuottoineen mahdollisimman suuressa määrin perittävässä takaisin.

3. Pankkijärjestelmän tehokkuuden edistäminen

Pankkijärjestelmän tehokkuutta voidaan tukiehdoilla edistää ainakin seuraavasti:

1. Tukiehdoissa edellytetään tuettavalta pankilta sellaista tervehdyttämissuunnitelmaa, joka tähtää tuotto- ja kulurakenteen, erityisesti henkilöstön ja konttoriverkoston, saattamiseen sellaiselle tasolle, että pankin toiminta on kannattavaa.

2. Tukiehdoissa pidetään vakuusrahastolle riittävä määräysvalta tuettavissa pankeissa sillä tavoin, että vakuusrahasto voi tarvittaessa päättää tuettujen pankkien myymisestä tai yhdistämisestä sellaisiksi kokonaisuuksiksi, että saavutetaan tarvittavat kustannussäästöt ja voidaan purkaa pankkijärjestelmään sisältyvää ylikapasiteettia. Tukipäätöksissä otetaan huomioon myös rahoitusmarkkinoiden rakenne-, kilpailu- ja kehittämistarpeet.

3. Tuettavassa pankissa järjestetään säännönmukaisesti erityistarkastuksia, joiden avulla seurataan tervehdyttämissuunnitelman toteutumista ja arvioidaan tarvetta asettaa pankin toiminnalle lisävaatimuksia.

4. Kilpailun vääristymisen minimointi

Julkiseen tukeen liittyy väistämättä kilpailua vääristäviä vaikutuksia. Näitä vaikutuksia voidaan kuitenkin lieventää noudattamalla tukipäätöksissä seuraavia periaatteita:

1. Vakuusrahasto valvoo tuettavan pankin hinnoittelua ja tase-erien hallintaa, mukaanlukien luotto- ja muita sopimusehdoja, luottotappioiden kirjauskäytäntöä ja vakuuksien realisointia.

2. Tuki myönnetään sellaisessa muodossa, että pankin vakuusrahastoon kuuluvia muita pankkeja ei rasiteta tavalla, joka vaikeuttaa kohtuuttomasti niiden kilpailunedellytyksiä.

3. Toteutettaessa edellisessä kohdassa tarkoitettuja pankkijärjestelmän rakenteelliseen tehokkuuteen tähtäviä toimenpiteitä huolehditaan siitä, että pankkiryhmien keskinäiset kilpailunedellytykset säilyvät mahdollisimman tasavertaisina.

5. Vääristävän korkokilpailun ehkäisy

Vääristävää korkokilpailua voidaan ehkäistä edellyttämällä tukiehdoissa säännöllistä raportointia tuettavalta pankilta sen noudattamasta hinnoittelusta ja vertaamalla sitä muista pankeista saatavaan tietoon sekä varaamalla tukiehdoissa mahdollisuus asettaa pankille hinnoittelua koskevia rajoituksia.

6. Pankin tervehdyttämisen valvonta

Pankin tervehdyttämistä voidaan valvoa asettamalla tuettavalle pankille tukiehdoissa velvollisuus laatia toiminnan suunnitelmista ja tervehdyttämistä koskeva toimintasuunnitelma, joka sisältää kvantitatiiviset vuotuiset tavoitteet pankin toimintaa ja taloudellista asemaa kuvaaville tunnusluvuille sekä kuvauksen toimenpiteistä, joiden avulla tavoitteet pyritään saavuttamaan. Tuettava pankki raportoi säännöllisesti vakuusrahastolle taloudellista asemaansa kuvaavien tunnuslukujen kehityksestä ja toimintasuunnitelmassa edellytettyjen toimenpiteiden toteutumisesta.

Erillisillä tarkastuksilla voidaan lisäksi valvoa toimintasuunnitelman toteutumista ja yleensä tukiehtojen noudattamista. Tarkastuksissa tulee erityisesti kiinnittää huomiota siihen, että annettua tukea ei luottoja annettaessa tai takaisin perittäessä hyväksikäytetä tuen tarkoituksen vastaisesti.

7. Palvelussuhteen ehtojen kohtuullisuus

Palvelussuhteen ehtojen kohtuullisuutta voidaan valvoa asettamalla tukiehdoissa tuettavalle pankille velvollisuus etukäteen hyväksyttää vakuusrahastolla ylimmän johdon ja aluejohdon palkkausperiaatteita ja muita taloudellisia etuisuuksia koskevat päätökset. Lisäksi tukiehdoissa voidaan suoraan asettaa enimmäispalkkoja, -eläkkeitä tai -erorahoja koskevia rajoituksia.